

Møtedato: 25. august 2021

Arkivnr.:
2019/1449-23

Saksbeh/tlf:
Lisbet Tjønnha, 414 01 710

Sted/Dato:
Bodø, 13.8.2021

Styresak 99-2021

Oppfølging av internrevisjonsrapport nr. 06/2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 12-2021

Formål

Formålet med styresaken er å orientere om oppfølgingen av anbefalingene i internrevisjonens rapport om innleie av helsepersonell i Helse Nord.

Det ble i 2020 og 2021 utarbeidet to ulike styresaker¹ tilknyttet *Internrevisjonsrapport nr. 06/2020 – Innleie av helsepersonell i Helse Nord*. Denne saken er en oppfølging av vedtak i styresak 12-2021 *Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 06-2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 92-2020* (styremøte 24. februar 2021), som følger:

1. Styret i Helse Nord ber adm. direktør ha tett oppfølging av helseforetakenes arbeid med å følge opp internrevisjonens anbefalinger knyttet til bedre oppfølging og kontroll med innleie av helsepersonell.
2. Styret i Helse Nord RHF ber om tilbakemelding om status i oppfølgingsarbeidet knyttet til anbefalingene gitt til Helse Nord RHF innen utgangen av juni 2021.

Sammenheng med grunnleggende verdier

Saken legges fram for at styret skal ha trygghet for at internrevisjonens anbefalinger blir fulgt opp med god kvalitet.

Bakgrunn

Helse Nord har et høyt forbruk og høye kostnader tilknyttet vikarinneleie. Det ble derfor i 2020 utarbeidet en internrevisjon tilknyttet innleie av helsepersonell i Helse Nord.

Formålet med revisjonen var å få bekreftet at helseforetakene har etablert styring og kontroll med innleie av helsepersonell. Revisjonen omfattet innleie av helsepersonell fra firma og fra andre helseforetak, samt innleie av leger via lønssystemet. Internrevisjonen ga i sine rapporter hvert helseforetak sju til ti anbefalinger, i tillegg til at det ble gitt fire anbefalinger i oppsummeringsrapporten til Helse Nord RHF. Helse Nord RHF ga alle helseforetak i oppdrag å utarbeide handlingsplaner for oppfølging av internrevisjonens anbefalinger, jf. krav i tilleggsliste til oppdragsdokument 2020, pkt.9.2.

Saken deles videre inn i to kategorier:

1. Oppfølging av anbefalingene til helseforetakene
2. Oppfølging av anbefalingene til Helse Nord RHF

¹ Styresak 92-2020 og 12-2021, Internrevisjonsrapport nr. 06/2020. innleie av helsepersonell i Helse Nord

1. Oppfølging av anbefalingene til helseforetakene

Omtalen i denne delen av saken avgrenses til anbefalinger som ikke var grønn ved rapporteringen i *styresak 12-2021 Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 06-2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 92-2020* (styremøte 24. februar 2021).

Plan for reduksjon av innleie

Helgelandssykehuset rapporterer at det er vedtatt en handlingsplan og arbeidsgruppe er opprettet. Arbeidet anses som påbegynt, men ikke fullført.

Bemanningsplanlegging og endrede arbeidsmetoder

I *styresak 12-2021 Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 06-2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 92-2020* hadde helseforetakene i varierende grad påbegynt arbeidet med seks måneders planleggingshorisont for bemanning i system for bemanningsplanlegging Gat², timetildeling i DIPS, og å sørge for at nyhenviste pasienter får informasjon om oppmøtetidspunkt i første brev.

UNN har hatt økt fokus på seks måneders planleggingshorisont gjennom månedlige kvalitets- og virksomhetsrapporter. Rapporten for timedeling er ferdig utarbeidet, og rapport for bemanning vil bli ferdigstilt innen 30. september 2021. UNN har sørget for at det nå er mulig å registrere arbeidstid for innleid personale i Gat. Opplæring og implementering foregår i organisasjonen og er planlagt ferdigstilt 31. august 2021.

Helgelandssykehuset har fulgt opp kravet om seks måneders planleggingshorisont for bemanning i Gat, og timetildeling i DIPS innfris for poliklinisk virksomhet. Helgelandssykehuset har også påbegynt arbeidet med å «*sørge for at arbeidstid for innleide leger fra firma blir registrert i Gat*». Rutiner er utarbeidet og arbeidet skal forankres. Arbeidet med «*sørge for at nyhenviste pasienter får informasjon om oppmøtetidspunkt i første brev, i samsvar med pasient- og brukerrettighetsloven §2.2*» er påbegynt. Det rapporteres om at også her er det opprettet ei arbeidsgruppe og handlingsplan er vedtatt. Det er tilrettelagt med hensyn til brev og IKT-løsning.

Nordlandssykehuset rapporterer om at kravet om seks måneders planleggingshorisont er uendret, og at det har vært krevende å arbeide med dette under en pandemi. De utarbeidet en ny prosedyre som regulerer hvordan innleide leger skal registreres i personalportalen slik at stillingsforholdet kommer over i Gat.

Finnmarkssykehuset har ansatt en bemanningsrådgiver som i hovedsak skal bistå klinikkene med langsiktig turnusplanlegging, få alle avdelinger til å bruke Gat fullt ut og sørge for at arbeidstid for innleide leger fra firma blir registrert i Gat. Det er ei målsetting at alle avdelinger i løpet av 2021 skal bruke Gat fullt ut som styringsverktøy for bemanning og lønn.

Andre anbefalinger

Helgelandssykehuset har hatt en gjennomgang i organisasjonen på viktigheten av kontroll av faktura knyttet til innleie. Saken anses som ferdigstilt. Finnmarkssykehuset rapporterer at det er etablert en klinikkressurs i alle klinikker som gjennomfører kontroll av enkelte fakturaer. Det er fremdeles ikke et system på plass eller nok tildelte ressurser til å sjekke samtlige fakturaer fra vikarbyrå.

UNN hadde anbefalingen «*i samarbeid med avtaleforvalter i Sykehusinnkjøp, kartlegge årsaker til manglende leveransedyktighet fra høyest rangerte avtaleleverandører, og hva som skal til for å*

² IKT-verktøy for bemanningsplanlegging og personalstyring

endre dette». Arbeidet er igangsatt og det pågår et samarbeid med Sykehusinnkjøp. For Finnmarkssykehuset og Nordlandssykehuset som har samme anbefaling, er status uendret fra styresak 12-2021 Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 06-2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 92-2020.

UNN har inngått avtaler som inkluderer ansvars- og risikoforhold ved bruk av innleiefirma utenfor rammeavtalene. Innkjøpsavdelingen var behjelpelig med dette arbeidet og arbeidet var ferdigstilt 31. mars 2021. Finnmarkssykehuset har ikke startet dette arbeidet. Nordlandssykehuset har kommunisert ut i lederlinja at det ikke skal brukes firma utenfor rammeavtalene ved behov for innleie.

Vedrørende anbefalingen til Helgelandssykehuset om å *“benytte artskonto 4683, innleie annet helsepersonell, kun til innleie fra firma, i henhold til regional artskontoplan”* er det rapportert at helseforetaket har informert om korrekt artsbruk ut i linja og feil bruk av art omposteres.

Anbefalingen til UNN om å sørge for at det benyttes sammenlignbare tall for «innleie» i virksomhetsrapporter og –planer er nå ferdigstilt slik at tallene nå er sammenlignbare.

2. Oppfølging av anbefalingene til Helse Nord RHF

Helse Nord RHF har satt i gang følgende konkrete tiltak i henhold til anbefalingene fra internrevisjonen:

- **Ta opp med Sykehusinnkjøp HF at det bør stilles krav om et fakturaformat ved innleie av helsepersonell fra firma, som er egnet for effektive fakturakontroller i foretakene.**

Sykehusinnkjøp har i gjeldende rammeavtaler³ punkt 9.14 faktura satt krav til informasjons- og normgivende mal for faktura. Status per i dag er at denne normgivende malen i varierende grad blir brukt av avtaleleverandørene Helse Nord RHF har på bakgrunn av dette undersøkt med de ulike helseforetakene om det vil gjøre det lettere å kontrollere faktura hvis alle avtaleleverandører benytter denne malen for fakturaformat.

Tilbakemeldingene fra helseforetakene er at det er ønskelig at alle avtaleleverandører nå tar i bruk anbefalt format siden dette vil bidra til god oversikt over kostnader som faktureres og mindre feilfakturerer. Helse Nord RHF har på bakgrunn av dette rettet en henvendelse til alle avtaleleverandørene der vi har bedt om at alle leverandørene tilpasser sine fakturer. Helseforetakene har fått informasjon om at de må rapportere avvik hvis leverandørene ikke bruker anbefalt format.

- **Gjennomgå hvordan avtaler for «innleie» av leger via lønn bør utformes, og avklare behovet for registreringer knyttet til disse arbeidstakerne. Det bør også vurderes om begrepet «innleie» kan fjernes i sammenheng med lønn.**

Helse Nord RHF har i samarbeid med helseforetakene hatt en samlet gjennomgang av hvordan innleie av leger via lønn blir håndtert. Dette for å sikre at aktuelt regelverk overholdes og at nødvendige registreringer knyttet til disse arbeidstakerne utføres på samme måte.

³ <https://sykehusinnkjop.no/seksjon/avtaler/Documents/Vikar%20-%20sykepleiertjenester%20-%20fra%2001.10.2019/Vedlegg%20-%20Faktura%20mal.pdf>

Midlertidige ansettelse og tittel

Det etableres «rammeavtaler» som angir perioden (ukene) legene jobber. Dette for å etablere tydelige rammer som sikrer at avtaler som inngås er i overensstemmelse med arbeidsmiljølovens krav.

Arbeidsavtalens form

Med utgangspunkt i en standardisert mal fra UNN igangsettes det et regionalt samarbeid for å samkjøre lik utforming av arbeidsavtalene. Dette vil bidra til å sikre at de til enhver tid gjeldende lov- og avtaleverk for helseforetakene følges, herunder pliktig medlemskap i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) med 2 % pensjonsinnskudd. Vikarene ivaretas også når det gjelder yrkesskadeforsikring under arbeid.

Lønn til innleide leger

UNN har utarbeidet en sentralisert struktur og rutine på dette området. Rutinen registrerer ukevikarer og ivaretar gjeldende tariffavtale. Flere av helseforetakene er interessert i dette arbeidet og UNN har utvekslet rutinen til de andre helseforetakene slik at det tilstrebes mer likhet på også dette området.

Helgelandssykehuset vil starte opp et arbeide slik at de også inkluderer tjenstepensjon på lik linje med øvrige foretak.

Når det gjelder *dekning av reise, feriepenger og bolig* er det tilnærmet like vilkår i helseforetakene.

Ordlyden innleie via lønn

Ordlyden innleie via lønn påpekes som misvisende i internrevisjonsrapporten. Helseforetakene bruker ulike benevnelser og mest vanlig er «rammeavtale» og «honorarleger». For å unngå feil føring på artskonto er dette tatt særskilt opp med helseforetakenes regnskapssjefer. Regnskapssjefene har innarbeidet følgende tekstbeskrivelse for regional kontoplan 5003: *innleide leger (midlertidige ansatte) som lønnes over lønssystem, IKKE firma.*

- **Oppdatere enkelte av ledetekstene i regional artskontoplan slik at disse gir en mer presis beskrivelse av hvordan artskontoene skal benyttes, og kommunisere dette aktivt ut til HF-ene.**

Kontobruk internt er drøftet med helseforetakenes regnskapssjefer. Avledet av dette er det gjort presiseringer på hvor og hvordan *reisekostnader for innleid personell, reisekostnader utenfor reiseregningssystem, innleie av personell fra andre foretak* og som nevnt i sak ovenfor *innleie av leger via lønssystem*, skal bokføres. Helseforetakene følger opp at dette blir kommunisert ut til de ulike systemansvarlige og øvrig lederlinje.

- **Sørge for at det ved framtidige krav til HF-ene om utarbeidelse av planer, stilles noen spesifikke vilkår til innholdet i disse planene.**

Helseforetakene ble i oppdragsdokument 2021 gitt følgende krav: *79. Med utgangspunkt i nivå for 2019, redusere foretakets behov for innleid personell med 30 prosent innen utgang 2023. Herunder utrede mulig etablering av et foretaksinternt bemanningssenter som også administrerer all innleie av personell fra eksterne vikarbyrå.*

Sammenlikning med status pr. februar 2021

Oversikt som viser status for anbefalingene (vedlegg) viser følgende utvikling sammenliknet med styresak 12-2021 *Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 06-2020 Innleie av helsepersonell i Helse Nord, oppfølging av styresak 92-2020* (styremøte 24. februar 2021) (tall i parentes):

Fargekode grønn :	Oppfølging fullført:	15	(11)
Fargekode gul :	I arbeid/påbegynt:	16	(10)
Fargekode rød :	Ikke påbegynt:	6	(16)

Internrevisjonens vurdering

Internrevisjonen har blitt konsultert i henhold til gjeldende prosedyre for oppfølging av revisjonsrapporter i Helse Nord RHF. Fra tilbakemeldingen siteres: *Vi har gjennomgått tilgjengelig informasjon om helseforetakenes og RHF-ets oppfølging av anbefalingene. Merknadene vi har hatt til framstillingen i denne saken er tatt til følge.*

Medbestemmelse

Saken legges frem til behandling i samarbeidsmøte med konserntillitsvalgte og -verneombud 17. august 2021.

Adm. direktørs vurdering

Internrevisjonen har gitt konkrete anbefalinger knyttet til rutiner for bedre oppfølging av innleie av helsepersonell. Av 37 anbefalinger vurderes 15 som ferdigstilt, 16 som påbegynt og 6 ikke påbegynt. Adm. direktør mener at anbefalingene som ble gitt helseforetakene og Helse Nord RHF i stor grad er fulgt opp.

Flere helseforetak har gjort forbedringer siden sist, men det gjenstår fremdeles noe arbeid.

Omfanget av innleie er pr. 1. halvår 2021 187 mill. kr., hvilket er 52 mill. kr. Mer enn budsjett. Sammenliknet med 1. halvår 2020 er omfanget 73. mill. kr høyere.

Hensynet til beredskap knyttet til Covid-19 har gjort at behovet for innleie av helsepersonell har vært høyere enn under en normalsituasjon, men forklarer ikke hele økningen. For at helseforetakene skal få kontroll på egen økonomi, er bedre kontroll på rutiner til innleie et av flere tiltak som må fullføres.

I rapporten *Ett år inn i koronapandemien*⁴ utarbeidet av SKDE i samarbeid med de øvrige helseregionene er en av flere hovedkonklusjoner: *I rapporten «Analyser av krisescenarier 2019» ble pandemi vurdert som ett av scenariene med høy sannsynlighet. Risikobildet som tegnes i rapporten er ikke nødvendigvis mye forandret siden 2019. Norsk helsevesen må fortsatt være forberedt på å kunne håndtere en (ny) pandemi i årene som kommer. Dette innebærer blant annet at bemanningssituasjonen i helseforetakene må være tilstrekkelig robust til at man kan tåle en krise. Det er imidlertid grunn til å reise spørsmål ved om bemanningssituasjonen i Helse Nord med avhengigheten av tilreisende fagpersonell, er tilstrekkelig robust til å kunne håndtere fremtidige kriser på en god måte.*

Adm. direktør vil følge opp at tiltakene ferdigstilles i tråd med internrevisjonens anbefalinger.

⁴ <https://helse-nord.no/Documents/Ett%20%C3%A5r%20inn%20i%20koronapandemien.pdf>

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF tar status i oppfølgingsarbeidet tilknyttet internrevisjonsrapport 06/2020 *Innleie av helsepersonell til Helse Nord* til orientering.
2. Styret forutsetter at adm. direktør følger opp at ikke påbegynte og pågående tiltak ferdigstilles i tråd med saksfremlegg.

Bodø, den 13. august 2021

Cecilie Daae
Adm. direktør

Vedlegg: Tabell oversikt over status av anbefalingene i internrevisjonsrapporten

Oversikt over status for oppfølging av anbefalingene i internrevisjonsrapport

På bakgrunn av foretakenes tilbakemeldinger er våre vurderinger angitt med fargekoder og endringer siden styresak 12-2021 angitt i tabellen med *:

Grønn: oppfølgingen er fullført, **Gul:** i arbeid/påbegynt, **Rød:** ikke påbegynt

Anbefaling	NLSH	FIN	UNN	HSYK
Budsjettere innleie fra firma spesifikt ut fra identifiserte innleiebehov, ikke som en del av rammen til lønn.	1		1	
Utarbeide realistiske budsjetter for innleie fra firma, basert på foretakets interne prosedyre for budsjettprosessen.		1		
Operasjonalisere foretakets «Plan for reduksjon av innleie» ved å definere klare mål, tiltak, frister og ansvarlige.	2		2	1(*)
Definere klare mål for hvilken reduksjon som skal oppnås gjennom foretakets «Handlingsplan reduksjon innleie og overtid».		2		
Sørge for at kravet om seks måneders planleggingshorisont for bemanning i Gat og timetildeling i DIPS innfris for poliklinisk virksomhet.	3	3	3	2(*)
Sørge for at nyhenviste pasienter får informasjon om oppmøtetidspunkt i første brev, i samsvar med pasient- og brukerrettighetsloven § 2.2.	4	4		3(*)
Sørge for at arbeidstid for innleide leger fra firma blir registrert i Gat.	5	5(*)	7	4(*)
Sende nye forespørsler til avtaleleverandørene i forkant av eventuell forlengelse av innleie fra firmaer utenfor rammeavtalene.	6			
Sende forespørsler i henhold til rammeavtalens tildelingsliste hver gang det oppstår innleiebehov.		6	4	
Sende forespørsler i henhold til rammeavtalens tildelingsliste gjennom å benytte tilgjengelig funksjonalitet på Sykehusinnkjøps nettsider.				5(*)
I samarbeid med avtaleforvalter i Sykehusinnkjøp, kartlegge årsaker til manglende leveransedyktighet fra høyest rangerte avtaleleverandører, og hva som skal til for å endre dette.	7	7	5	
Inngå avtale som inkluderer ansvars- og risikoforhold, ved bruk av innleiefirma utenfor rammeavtalene.	8	8	6(*)	
Styrke kontrollen av fakturaer for innleie av helsepersonell.	9	9		6(*)

Etablere felles rutiner for kontroll av fakturaer for innleie av helsepersonell, basert på erfaringer i Operasjons- og intensivklinikken.			8	
Orienterer Helse Nord RHF v/Eieravdelingen om foretakets avtale om kjøp av helsetjenester, og minimere bruken av denne avtalen i oppsigelsesperioden	10			
Regnskapsføre fakturaer fra firma for innleie-, opphold- og reisekostnader i henhold til regional artskontoplan			9	
Benytte artskonto 4683, Innleie annet helsepersonell, kun til innleie fra firma, i henhold til regional artskontoplan.				7(*)
Sørge for at det benyttes sammenlignbare tall for «innleie» i virksomhetsrapporter og -planer.			10(*)	
Styrke oppfølgingen av «Handlingsplan reduksjon innleie og overtid» for å holde oversikt over status i tiltaksgjennomføringen		10		

NLSH = Nordlandssykehuset

FIN = Finnmarkssykehuset

HSYK = Helgelandssykehuset

UNN = Universitetssykehuset Nord-Norge